

K O M U N I K A T
Z B A D A Ń

Warszawa, sierpień 2011

www.cbos.pl ● sekretariat@cbos.pl

BS/100/2011

**NASTROJE SPOŁECZNE
W SIERPNIU**

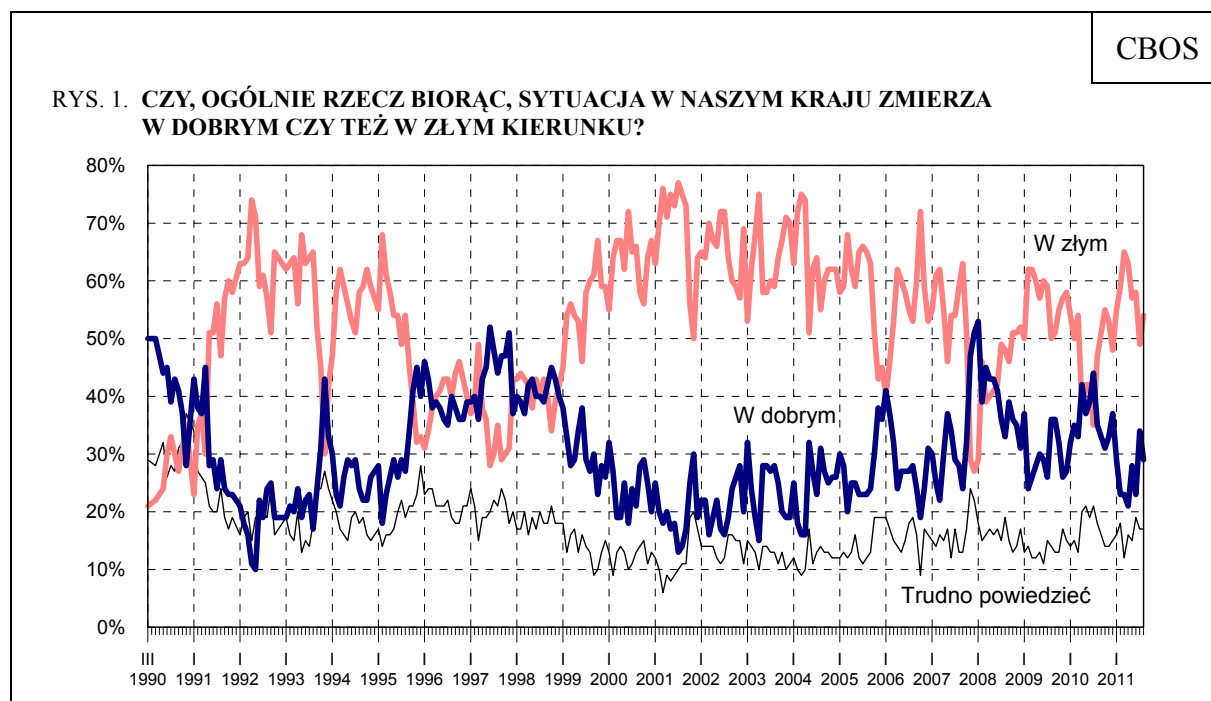
Znak jakości przyznany CBOS przez Organizację Firm Badania Opinii i Rynku
13 stycznia 2011 roku

Fundacja Centrum Badania Opinii Społecznej
ul. Żurawia 4a, 00-503 Warszawa
e-mail: sekretariat@cbos.pl; info@cbos.pl
<http://www.cbos.pl>
(48 22) 629 35 69

Ubiegłomiesięczna poprawa ocen i prognoz dotyczących ogólnej sytuacji w kraju okazała się krótkotrwała. W sierpniu¹ większe jest natomiast zadowolenie z jakości życia oraz nieco korzystniejsza ocena sytuacji w zakładach pracy. Pozostałe wskaźniki utrzymują się na niezmiennym poziomie.

OCENY

W porównaniu z poprzednim miesiącem o 5 punktów zmalał odsetek respondentów przekonanych, że **sytuacja w naszym kraju** zmierza w dobrym kierunku, jednocześnie w takim samym stopniu wzrosła liczba osób wyrażających przeciwną opinię. Kierunek rozwoju sytuacji w Polsce jako dobry określa obecnie ponad jedna czwarta ankietowanych (29%), natomiast jako zły – ponad połowa (54%).

¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (255) przeprowadzono w dniach 18 – 24 sierpnia 2011 roku na liczącej 1051 osób reprezentatywnej próbie losowej dorosłych mieszkańców Polski.

Tabela 1

Czy, ogólnie rzecz biorąc, sytuacja w naszym kraju zmierza w dobrym czy też w złym kierunku?	Wskazania respondentów według terminów badań													
	VIII	IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	
	2010					2011								
	w procentach													
W dobrym	35	33	31	33	37	29	23	23	21	28	23	34	29	
W złym	47	51	55	53	48	55	59	65	63	57	58	49	54	
Trudno powiedzieć	18	16	14	14	15	16	18	12	16	15	19	17	17	

Opinie o bieżącej sytuacji w kraju są zróżnicowane społecznie (zob. tabele aneksowe). Zadowolenie z kierunku zmian wzrasta przede wszystkim wraz z poziomem wykształcenia respondentów, wysokością uzyskiwanego przez nich dochodu, satysfakcją z własnych warunków materialnych, a także wraz z wielkością miejscowości zamieszkania (najwyższy jego poziom notujemy wśród mieszkańców największych aglomeracji, a najniższy wśród osób mieszkających na wsi). Ponadto pozytywnie o przemianach w kraju częściej wypowiadają się mężczyźni niż kobiety (34% wobec 25%).

W grupach zawodowych przekonanie, że sytuacja w Polsce zmierza w dobrym kierunku, wyrażają głównie pracownicy średniego szczebla, w tym technicy, a także przedstawiciele kadry kierowniczej i wyżsi specjaliści. Do najbardziej krytycznych w ocenie aktualnej sytuacji w kraju należą natomiast robotnicy wykwalifikowani, rolnicy, pracownicy usług oraz prywatni przedsiębiorcy, a spośród biernych zawodowo – gospodynie domowe.

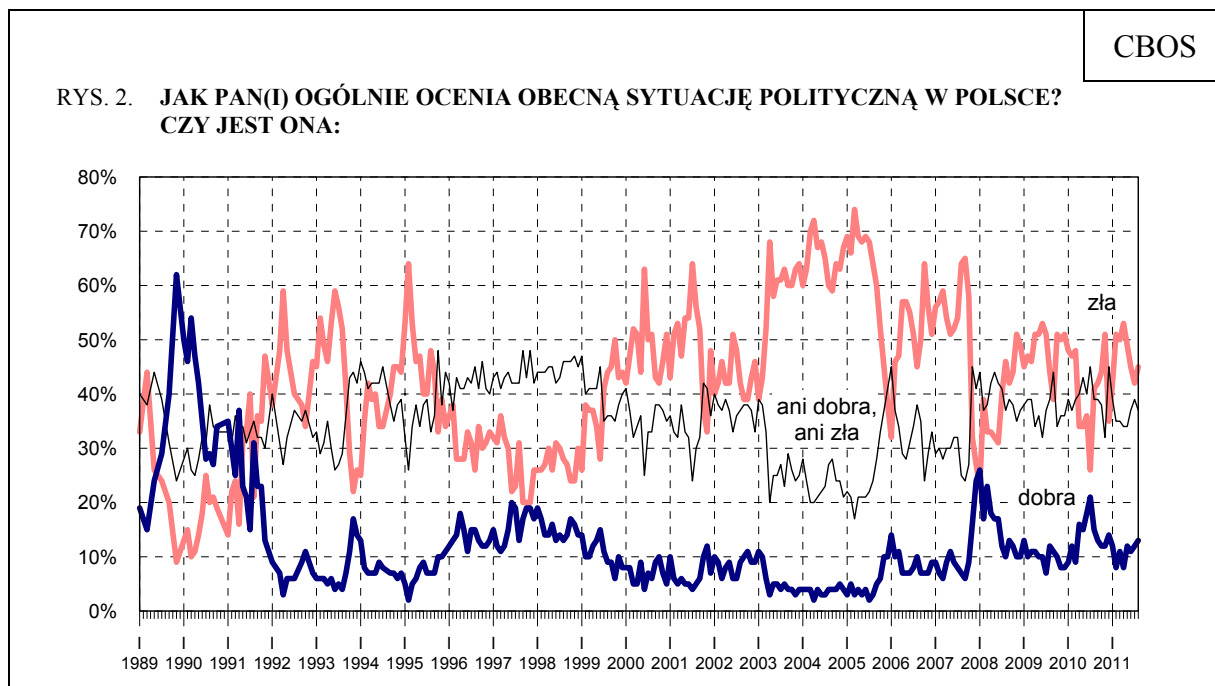
W potencjalnych elektoratach partyjnych zadowolenie z rozwoju sytuacji w kraju dominuje jedynie wśród zwolenników PO. Sympatycy PiS i SLD, podobnie jak osoby niezamierzające głosować w ewentualnych wyborach parlamentarnych, w zdecydowanej większości negatywnie wypowiadają się o kierunku zmian w Polsce, przy czym najbardziej krytyczni w tym względzie są potencjalni wyborcy PiS.

Tabela 2

Elektoraty*	Czy, ogólnie rzecz biorąc, sytuacja w naszym kraju zmierza w dobrym czy też w złym kierunku?		
	W dobrym	W złym	Trudno powiedzieć
	w procentach		
PO	66	20	14
SLD	21	60	19
PiS	12	78	10
Niezamierzający głosować	14	70	16

* Określone na podstawie deklaracji głosowania w nadchodzących wyborach parlamentarnych

Podobne jak przed miesiącem są **oceny sytuacji politycznej w kraju**. Dobrze ocenia ją tylko co ósmy badany (13%), a blisko połowa (45%, wzrost o 3 punkty) deklaruje niezadowolenie. Nieco ponad jedna trzecia (37%, spadek o 2 punkty) sytuację na polskiej scenie politycznej określa jako ani dobrą ani złą.

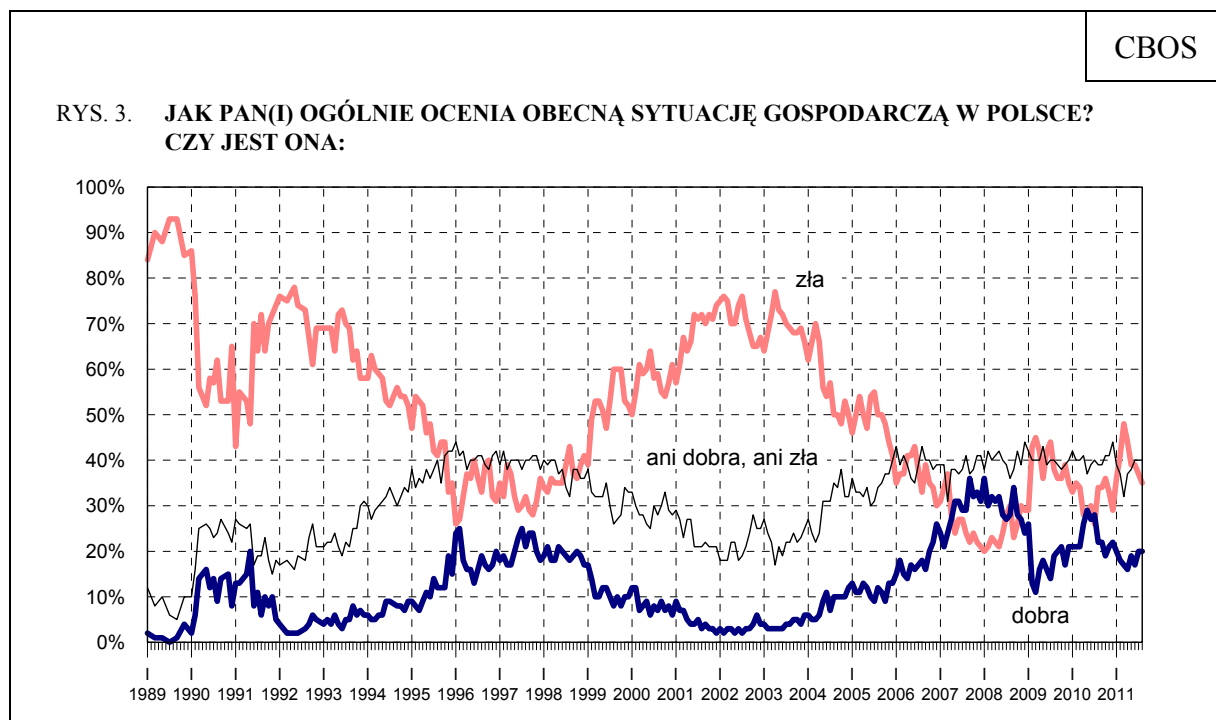
Pominięto „trudno powiedzieć”

Tabela 3

Jak Pan(i) ogólnie ocenia obecną sytuację polityczną w Polsce? Czy jest ona:	Wskazania respondentów według terminów badań												
	VIII	IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII
	2010					2011							
	w procentach												
– dobra	15	13	12	12	14	12	8	11	8	12	11	12	13
– ani dobra, ani zła	39	39	38	32	45	39	35	35	34	34	37	39	37
– zła	41	42	44	51	35	42	51	50	53	49	45	42	45
Trudno powiedzieć	5	6	6	5	6	7	6	4	5	4	7	7	5

Wprawdzie we wszystkich grupach społeczno-demograficznych negatywne oceny w odniesieniu do sytuacji politycznej znacząco przewyższają pozytywne, jednak najbardziej krytycznie o krajowej polityce wypowiadają się przede wszystkim osoby niezadowolone z sytuacji materialnej swoich gospodarstw domowych (58% opinii negatywnych), mieszkańcy najmniejszych miast (56%) oraz respondenci niepraktykujący religijnie (54%), a w grupach społeczno-zawodowych: pracownicy usług (58%), prywatni przedsiębiorcy (57%), rolnicy (54%) oraz bezrobotni (53%) (zob. tabele aneksowe).

Mimo kolejnego załamania na światowych rynkach finansowych **sytuacja gospodarcza w Polsce** oceniana jest niemal identycznie jak w lipcu. Co więcej, od marca obserwujemy nieznaczny – ale konsekwentny – spadek negatywnych ocen w tym względzie. Stan polskiej gospodarki jako dobrej ocenia co piąty badany (20%), jako niezadowolający co trzeci (35%, spadek o 2 punkty), a dwie piąte respondentów (40%) wyraża opinię ambiwalentną.

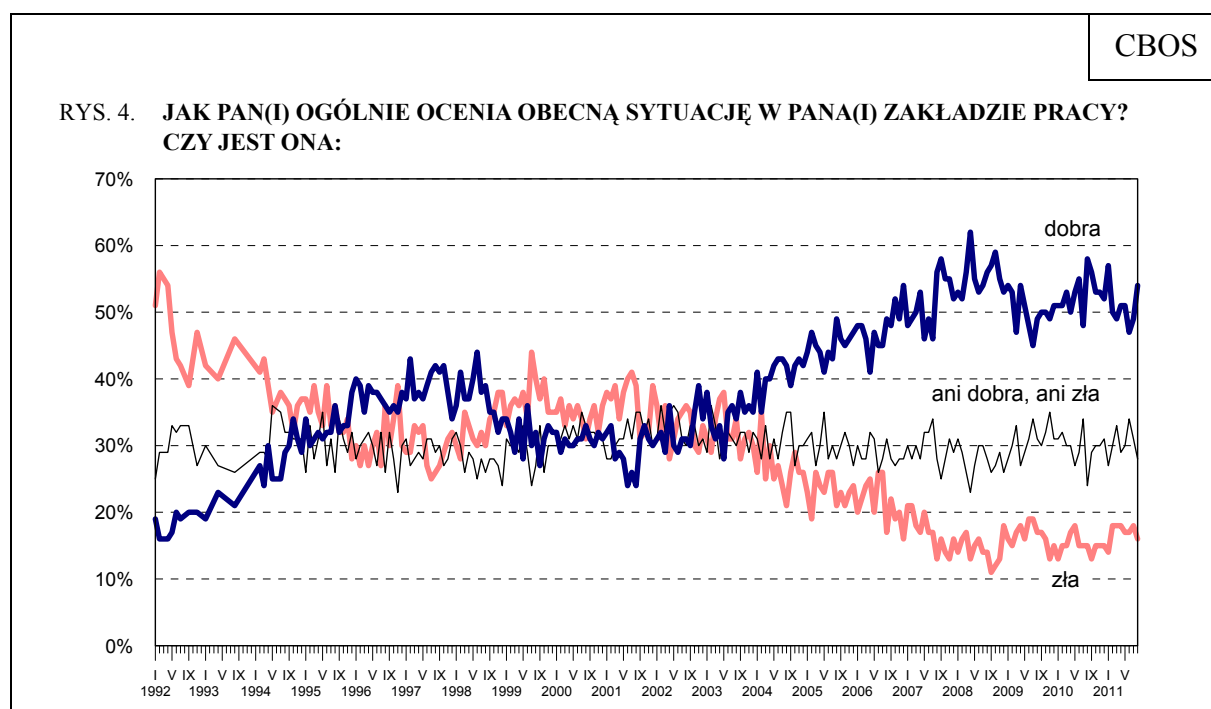
Pominięto „trudno powiedzieć”

Tabela 4

Jak Pan(i) ogólnie ocenia obecną sytuację gospodarczą w Polsce? Czy jest ona:	Wskazania respondentów według terminów badań													
	VIII	IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	
	2010					2011								
	w procentach													
– dobra	22	22	19	21	22	20	18	17	16	19	17	20	20	
– ani dobra, ani zła	39	39	41	41	44	39	37	32	37	38	40	40	40	
– zła	34	34	36	33	29	36	41	48	44	39	39	37	35	
Trudno powiedzieć	5	5	4	5	5	5	4	3	3	4	4	3	5	

Zadowolenie z sytuacji gospodarczej w Polsce wzrasta wraz z wykształceniem badanych, wielkością miejscowości ich zamieszkania, uzyskiwanym dochodem *per capita* oraz poziomem satysfakcji z własnej sytuacji materialnej. Lepiej o kondycji ekonomicznej kraju wypowiadają się mężczyźni niż kobiety, a w grupach zawodowych przedstawiciele kadry kierowniczej i specjalistów wyższego szczebla, robotnicy niewykwalifikowani, technicy i inni pracownicy średniego szczebla, a także prywatni przedsiębiorcy (zob. tabele aneksowe).

Lepsze niż w lipcu są **oceny sytuacji w zakładach pracy**. Ponad połowa pracujących (54%, wzrost o 5 punktów) ocenia ją pozytywnie, a tylko jedna szóstka (16%, spadek o 2 punkty) ma mniejsze lub większe zastrzeżenia co do kondycji swojej firmy.

Odpowiedzi osób aktywnych zawodowo. Pominięto „trudno powiedzieć”

Tabela 5

Jak Pan(i) ogólnie ocenia obecną sytuację w Pana(i) zakładzie pracy? Czy jest ona:	Wskazania respondentów aktywnych zawodowo* według terminów badań												
	VIII	IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII
	2010					2011							
	N*	491	503	504	476	421	475	490	470	610	605	586	522
	w procentach												
– dobra	58	56	53	53	52	57	50	49	51	51	47	49	54
– ani dobra, ani zła	24	29	30	30	31	27	30	33	29	30	34	31	28
– zła	15	13	15	15	15	14	18	18	18	17	17	18	16
Trudno powiedzieć	3	2	2	2	2	2	2	0	2	2	2	2	2

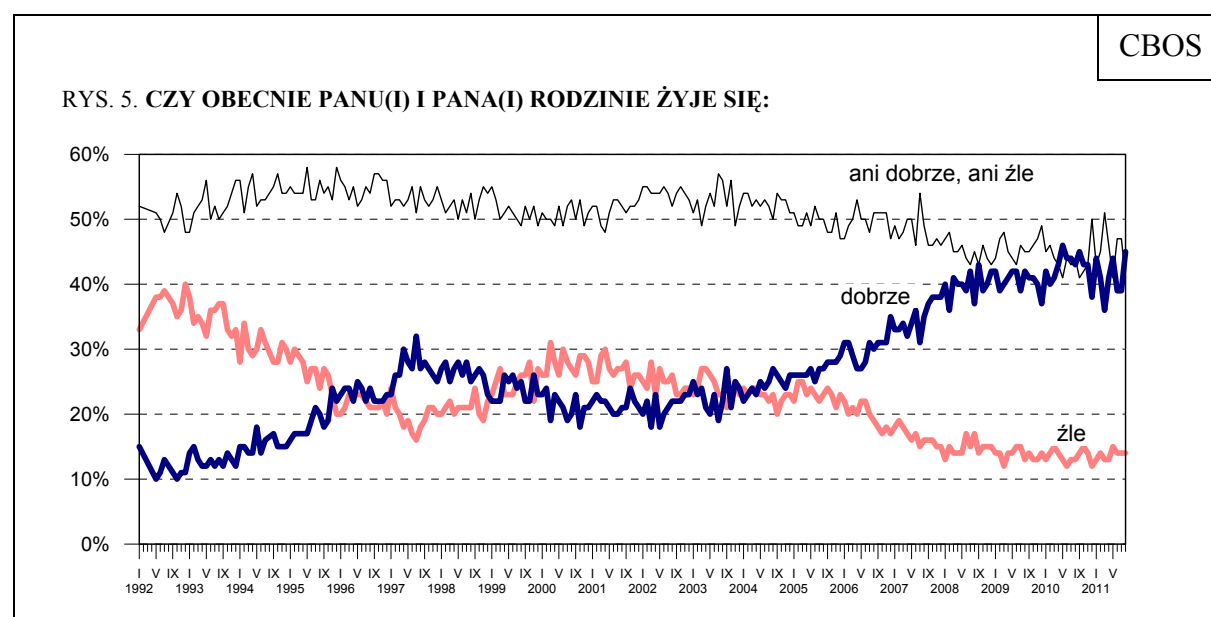
* Dotyczy osób zatrudnionych, także rolników oraz emerytów i rencistów pracujących w niepełnym wymiarze godzin

Niezadowolenie z sytuacji w miejscu pracy stosunkowo najczęściej wyrażają rolnicy, osoby źle oceniające kondycję materialną swoich rodzin, badani o najniższych dochodach *per capita* oraz respondenci z podstawowym i zasadniczym zawodowym wykształceniem, w wieku powyżej 44 lat i o lewicowych poglądach politycznych. Satysfakcji w tym względzie sprzyjają natomiast przede wszystkim: wyższe wykształcenie, wysoka pozycja zawodowa i materialna, młody wiek oraz zamieszkiwanie w dużych aczkolwiek nie największych miastach (zob. tabele aneksowe).

Nieco bardziej korzystne są też oceny dotyczące **jakości życia respondentów**. O 6 punktów wzrósł odsetek tych, którym – według ich deklaracji – żyje się dobrze (z 39% do 45%), jednocześnie o tyle samo (z 47% do 41%) zmniejszyła się liczba twierdzących, że im i ich rodzinom żyje się przeciętnie (ani dobrze ani źle). Poziom życia swój i swojej rodziny jako niesatysfakcjonujący, tak jak w lipcu, określa 14% badanych.

Tabela 6

Czy obecnie Panu(i) i Pana(i) rodzinie żyje się:	Wskazania respondentów według terminów badań												
	VIII	IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII
	2010					2011							
	w procentach												
– dobrze	43	45	43	43	38	44	41	36	41	44	39	39	45
– ani dobrze, ani źle	44	41	42	43	50	43	45	51	46	41	47	47	41
– źle	13	14	15	14	12	13	14	13	13	15	14	14	14
Trudno powiedzieć	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

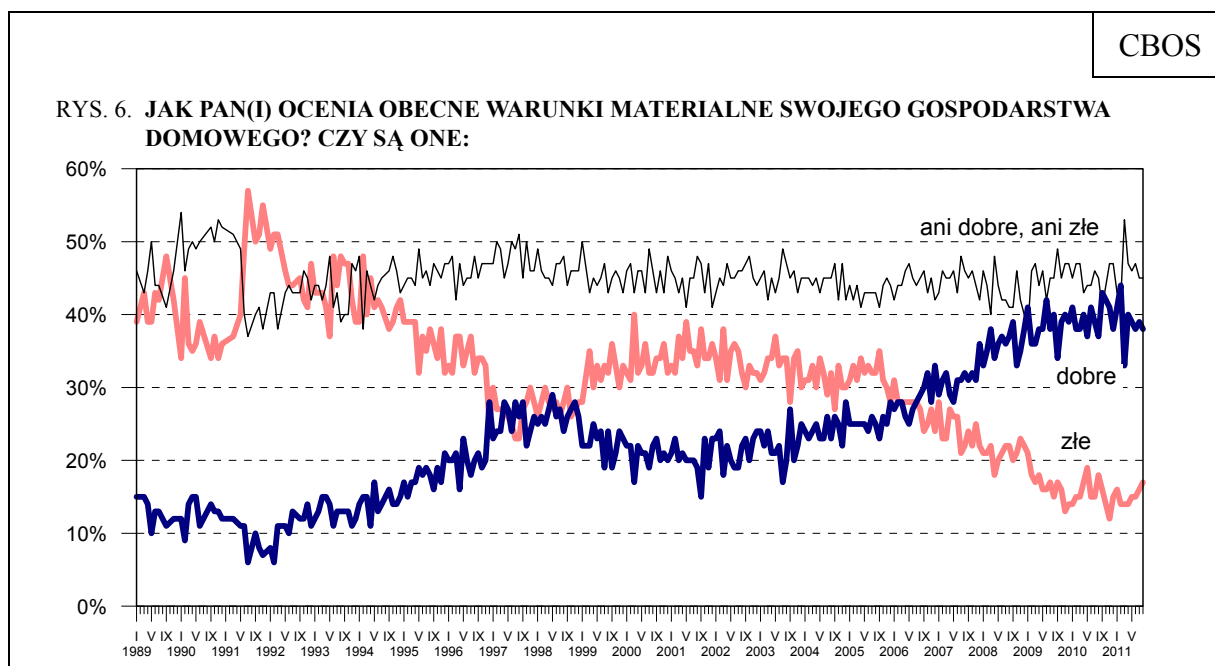

Pominięto „trudno powiedzieć”

Poprawa oceny jakości życia nie jest jednak – jak się wydaje – związana ze zmianami o charakterze ekonomicznym. W porównaniu z ubiegłym miesiącem poziom zadowolenia respondentów z ich sytuacji materialnej właściwie się nie zmienił. **Warunki materialne swojego gospodarstwa domowego** jako satysfakcjonujące określa 38% badanych, a nieco ponad jedna szóstka (17%) jest z nich niezadowolona. Niezmiennie najczęstsze w tym względzie są oceny neutralne (45%).

Tabela 7

Jak Pan(i) ocenia obecne warunki materialne swojego gospodarstwa domowego? Czy są one:	Wskazania respondentów według terminów badań												
	VIII	IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII
	2010					2011							
	w procentach												
– dobre	37	43	42	41	38	41	44	33	40	39	38	39	38
– ani dobre, ani złe	45	41	44	47	47	43	42	53	47	46	47	45	45
– złe	18	16	14	12	15	16	14	14	14	15	15	16	17

Do marca 1992 roku pytanie brzmiało: „Jak ocenia Pan(i) swoje (rodziny) obecne warunki materialne?”, a środkową kategorią skali było „średnie, przeciętne”

Zadowolenie z warunków bytu respondentów i ich rodzin rośnie wraz z wielkością uzyskiwanych dochodów *per capita* oraz – co nierzadko z tym związane – z poziomem wykształcenia badanych, ich pozycją zawodową, a w mniejszym stopniu również wraz z wielkością zamieszkiwanej przez nich miejscowości, maleje natomiast wraz z wiekiem. W grupach społeczno-zawodowych stosunkowo najlepiej o jakości życia i kondycji

materialnej swoich gospodarstw domowych wypowiedają się przedstawiciele kadry kierowniczej i specjalistów z wyższym wykształceniem, prywatni przedsiębiorcy, średni personel, a także uczniowie i studenci.

PRZEWIDYWANIA

Nieco bardziej pesymistyczne niż w lipcu są przewidywania na najbliższy rok. Niezmiennie jednak – niezależnie od dziedziny – największa grupa badanych nie spodziewa się żadnych zmian.

W porównaniu z poprzednim miesiącem o 4 punkty wzrósł odsetek osób obawiających się pogorszenia **ogólnej sytuacji w Polsce** w ciągu najbliższego roku – liczba pesymistów jest obecnie dwukrotnie większa niż optymistów (29% wobec 15%).

Tabela 8

Jak Pan(i) sądzi, czy w ciągu najbliższego roku sytuacja w Polsce poprawi się, pogorszy czy też się nie zmieni?	Wskazania respondentów według terminów badań												
	VIII	IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII
	2010					2011							
	w procentach												
Poprawi się	21	18	14	18	20	16	13	11	12	14	12	17	15
Nie zmieni się	41	44	46	48	45	46	46	40	45	47	52	51	47
Pogorszy się	31	32	33	27	28	31	33	44	37	32	30	25	29
Trudno powiedzieć	7	6	7	7	7	7	8	5	6	7	6	7	9

W potencjalnych elektoratach głównych ugrupowań politycznych stosunkowo najbardziej optymistycznie nastawieni są wyborcy PO, jednak i wśród nich najczęstsza jest opinia, że w najbliższym roku nic się nie zmieni. Zmian na gorsze obawiają się przede wszystkim osoby niezamierzające głosować w nadchodzących wyborach, a także ci, którzy planują oddać swój głos na PiS.

Tabela 9

Elektoraty*	Jak Pan(i) sądzi, czy w ciągu najbliższego roku sytuacja w Polsce poprawi się, pogorszy czy też się nie zmieni?			
	Poprawi się	Nie zmieni się	Pogorszy się	Trudno powiedzieć
	w procentach			
PO	30	54	11	5
SLD	14	54	30	2
PiS	14	40	37	9
Niezamierzający głosować	8	42	44	6

* Określone na podstawie deklaracji głosowania w nadchodzących wyborach parlamentarnych

Nieco bardziej pesymistyczne niż w lipcu są również przewidywania dotyczące rozwoju **sytuacji gospodarczej** w kraju. Jej pogorszenia obawia się obecnie co piąty badany (21%, wzrost o 4 punkty), a nieco mniejszy odsetek oczekuje poprawy (18%). Niemal połowa respondentów (49%, spadek o 5 punktów) sądzi, że w najbliższym roku kondycja polskiej gospodarki utrzyma się na obecnym poziomie.

Tabela 10

Czy, Pana(i) zdaniem, w ciągu najbliższego roku sytuacja gospodarcza w Polsce:	Wskazania respondentów według terminów badań												
	VIII	IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII
	2010					2011							
	w procentach												
– poprawi się	23	22	21	23	24	21	18	16	18	19	16	18	18
– nie zmieni się	45	47	46	49	45	46	48	43	49	49	50	54	49
– pogorszy się	23	23	26	20	22	25	26	33	25	24	24	17	21
Trudno powiedzieć	9	8	7	8	9	8	8	8	8	8	10	11	12

Nie zmieniły się znacząco prognozy dotyczące **sytuacji na polskiej scenie politycznej**. Podobnie jak w lipcu, jej poprawy spodziewa się co siódmy badany (14%), a pogorszenia obawia co piąty (20%). Ponad połowa twierdzi natomiast, że w ciągu najbliższego roku sytuacja polityczna w Polsce się nie zmieni (52%).

Tabela 11

Czy, Pana(i) zdaniem, w ciągu najbliższego roku sytuacja polityczna w Polsce:	Wskazania respondentów według terminów badań												
	VIII	IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII
	2010					2011							
	w procentach												
– poprawi się	23	20	15	17	19	14	12	11	12	13	11	13	14
– nie zmieni się	47	51	54	53	57	56	54	52	55	54	55	57	52
– pogorszy się	20	20	23	21	15	21	25	28	24	22	21	18	20
Trudno powiedzieć	10	9	8	9	9	9	9	9	9	11	13	12	14

Większość badanych nie przewiduje też zmian w zakresie swojej **sytuacji materialnej** oraz **jakości życia** (odpowiednio: 65% i 53%). W porównaniu z poprzednim miesiącem minimalnie zmniejszył się odsetek osób sądzących, że za rok im i ich rodzinom będzie się żyło lepiej niż obecnie (z 21% do 18%), zwiększyła się jednocześnie liczba tych, którzy są zdania, że warunki materialne ich gospodarstw domowych się pogorszą (z 16% do 19%). Pomimo nieznacznych wahań, można jednak stwierdzić, że prognozy w obu wymiarach pozostają od dłuższego czasu w miarę stabilne.

Tabela 12

Jak Pan(i) sądzi, czy w ciągu najbliższego roku warunki materialne Pana(i) gospodarstwa domowego:	Wskazania respondentów według terminów badań												
	VIII	IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII
	2010					2011							
	w procentach												
– poprawią się	19	16	21	19	24	17	19	12	18	18	16	17	16
– pozostaną bez zmian	62	64	61	67	61	66	63	62	64	66	63	67	65
– pogorszą się	19	20	18	14	15	17	18	26	18	16	21	16	19

Tabela 13

Jak Pan(i) sądzi, czy za rok Panu(i) i Pana(i) rodzinie będzie się żyło:	Wskazania respondentów według terminów badań												
	VIII	IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII
	2010					2011							
	w procentach												
– lepiej	23	19	20	22	22	19	18	15	20	21	18	21	18
– tak samo	53	56	51	56	53	53	54	52	51	53	52	53	53
– gorzej	16	18	21	17	17	18	19	25	22	18	20	17	18
Trudno powiedzieć	8	7	8	5	8	10	9	8	7	8	10	9	11

Wyjątkowo stabilne i porównywalne do ubiegłomiesięcznych są przewidywania dotyczące **sytuacji w zakładach pracy** respondentów. Mniej więcej co piąty pracujący (22%) oczekuje poprawy w tym względzie, a co ósmy (12%) obawia się pogorszenia. Większość zatrudnionych (57%) sądzi, że w ciągu najbliższego roku kondycja ich firm nie ulegnie zmianie.

Tabela 14

Czy, Pana(i) zdaniem, w ciągu najbliższego roku sytuacja w Pana(i) zakładzie pracy:	Wskazania respondentów aktywnych zawodowo* według terminów badań												
	VIII	IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII
	2010					2011							
	w procentach												
N*	491	503	504	477	424	476	490	468	610	605	586	525	527
– poprawi się	23	23	24	22	24	20	25	19	21	24	18	23	22
– pozostanie bez zmian	59	58	54	59	59	60	56	59	58	58	57	60	57
– pogorszy się	9	12	16	12	11	13	12	15	14	12	17	12	12
Trudno powiedzieć	9	7	6	7	6	7	7	7	7	6	8	5	8

* Dotyczy osób zatrudnionych, także rolników oraz emerytów i rencistów pracujących w niepełnym wymiarze godzin

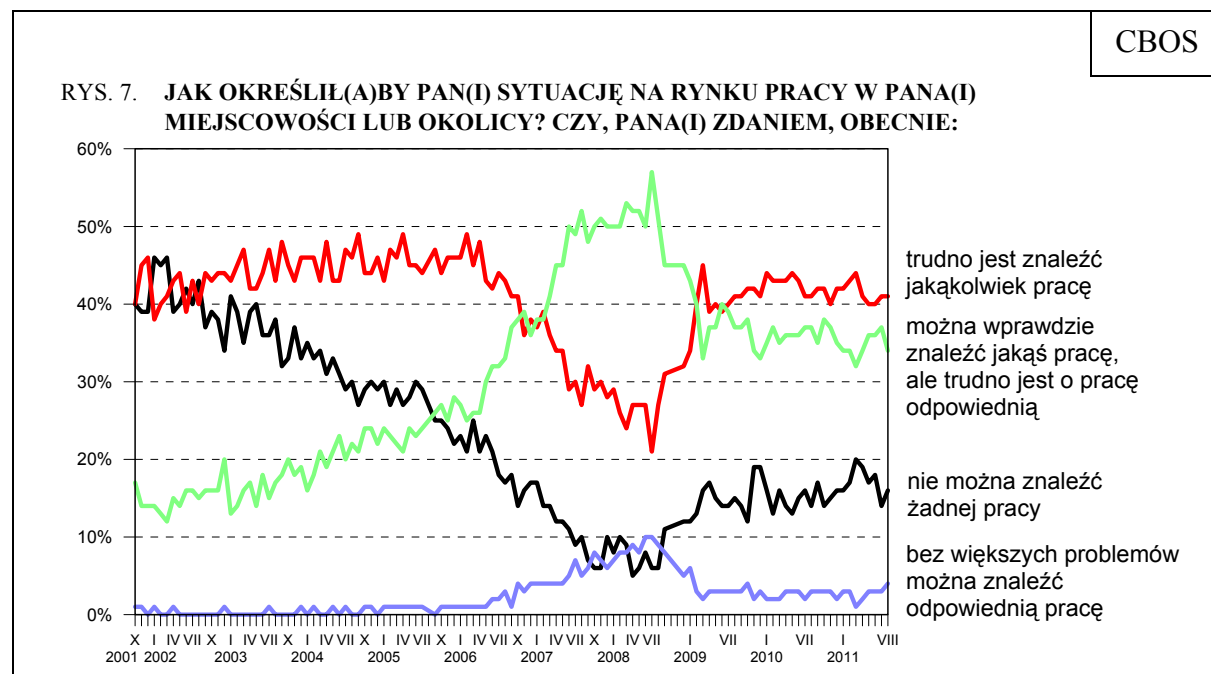
BEZPIECZEŃSTWO ZATRUDNIENIA I OCENA LOKALNYCH RYNKÓW PRACY

Pomimo obaw dotyczących wzrostu bezrobocia związanych z trudną sytuacją na światowych rynkach finansowych i ze spowolnieniem gospodarczym, oceny **sytuacji na**

lokalnych rynkach pracy w Polsce pozostają stabilne. Podobnie jak przed miesiącem, dwie piąte badanych (41%) sądzi, że w ich miejscowości lub okolicy trudno jest znaleźć jakąkolwiek pracę, a jedna trzecia (34%) twierdzi, że wprawdzie można się gdzieś zatrudnić, ale niełatwo jest o pracę odpowiednią. Co szósty respondent (16%) uważa, że w jego miejscowości nie ma szans na jakiegokolwiek zatrudnienie, natomiast żadnych problemów ze znalezieniem odpowiedniej pracy nie dostrzega czterech na stu ankietowanych (4%).

Tabela 15

Jak określił(a)by Pan(i) sytuację na rynku pracy w Pana(i) miejscowości lub okolicy? Czy, Pana(i) zdaniem, obecnie:	Wskazania respondentów według terminów badań													
	VII I	IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	
	2010					2011								
	w procentach													
– bez większych problemów można znaleźć odpowiednią pracę	3	3	3	3	2	3	3	1	2	3	3	3	4	
– można wprawdzie znaleźć jakąś pracę, ale trudno jest o pracę odpowiednią	37	35	38	37	35	34	34	32	34	36	36	37	34	
– trudno jest znaleźć jakąkolwiek pracę	41	42	42	40	42	42	43	44	41	40	40	41	41	
– nie można znaleźć żadnej pracy	14	17	14	15	16	16	17	20	19	17	18	14	16	
Trudno powiedzieć	5	3	3	4	5	5	3	3	4	4	3	5	5	

Pominięto „trudno powiedzieć”

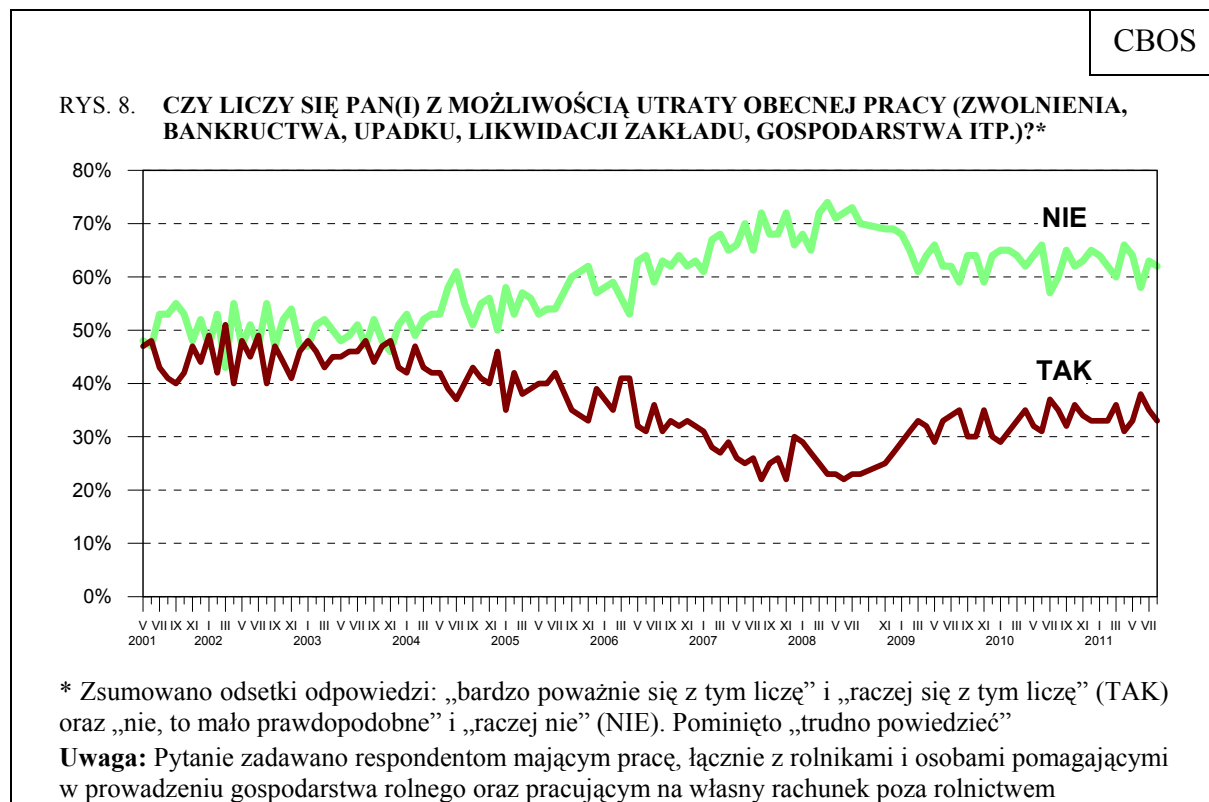
Sierpień nie przyniósł również znaczących zmian w zakresie **poczucia zagrożenia bezrobociem**. Utraty pracy obawia się obecnie jedna trzecia pracujących (33%, spadek

o 2 punkty w stosunku do lipca). Większość zatrudnionych (62%) nie liczy się z taką ewentualnością, w tym ponad jedna czwarta (26%) jest niemal pewna utrzymania swojego miejsca pracy.

Tabela 16

Czy liczy się Pan(i) z możliwością utraty obecnej pracy (np. zwolnienia, bankructwa, upadku, likwidacji zakładu, gospodarstwa itp.)?	Wskazania osób aktywnych zawodowo* według terminów badań																									
	VIII (N=491)	IX (N=503)	X (N=504)	XI (N=478)	XII (N=426)	I (N=477)	II (N=490)	III (N=470)	IV (N=611)	V (N=604)	VI (N=586)	VII (N=526)	VIII (N=527)													
	2010						2011																			
	w procentach																									
Bardzo poważnie się z tym liczę	8	35	6	32	9	36	7	34	7	33	7	33	8	33	7	36	6	31	6	33	8	38	5	35	5	33
Raczej tak	27		26		27		27		26		26		25		29		25		27		30		30		28	
Raczej nie	33		37		37		34		37		39		37		38		39		35		30		35		36	
Nie, to mało prawdopodobne	27	60		65		62		63		65		64		62		60		66		64		58		63		62
Trudno powiedzieć	5	5	3	3	2	2	3	3	2	2	3	3	5	5	4	4	3	3	3	3	4	4	2	2	5	5

* Dotyczy osób zatrudnionych, także rolników oraz emerytów i rencistów pracujących w niepełnym wymiarze godzin

Stosunkowo największe obawy przed utratą zatrudnienia towarzyszą osobom z podstawowym wykształceniem, osiągającym najniższe dochody *per capita* i wyrażającym największe niezadowolenie ze swojej sytuacji materialnej. Ze względu na status zawodowy są to głównie robotnicy niewykwalifikowani oraz pracownicy usług (zob. tabele aneksowe).

Gorsze niż w lipcu podstawowe wskaźniki nastrojów społecznych, dotyczące ocen i prognoz ogólnej sytuacji w kraju, należy być może wiązać z dość agresywnie rozpoczętą w sierpniu i często mało merytoryczną kampanią wyborczą. Co jednak ważne, notowania w obu tych wymiarach, pomimo znaczących spadków, wciąż pozostają nieco lepsze niż przed wakacjami.

Oceny sytuacji gospodarczej kraju, a także jakości życia respondentów oraz sytuacji w zakładach pracy choć niezmiennie pozostawiają wiele do życzenia, to jednak mimo problemów na światowych rynkach finansowych, należą obecnie do najkorzystniejszych w bieżącym roku. W miarę stabilne są oceny polskiej sceny politycznej oraz sytuacji na lokalnych rynkach pracy. Nie zmieniają się też opinie na temat kondycji materialnej gospodarstw domowych oraz stabilności zatrudnienia wśród pracujących.

Opracował
Rafał BOGUSZEWSKI

Tabela 1

		Czy, ogólnie rzecz biorąc, sytuacja w naszym kraju zmierza w dobrym czy też w złym kierunku?			Liczba osób
		W dobrym	W złym	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	
Ogółem		29	54	17	1047
Płeć	Mężczyźni	34	51	16	497
	Kobiety	25	56	19	550
Wiek	18-24 lata	24	60	15	139
	25-34	29	57	14	206
	35-44	30	57	13	172
	45-54	29	55	16	146
	55-64	30	52	18	191
	65 lat i więcej	30	43	27	193
Miejsce zamieszkania	Wieś	25	58	17	391
	Miasto do 20 tys.	32	53	15	138
	20-100 tys.	28	52	20	199
	101-500 tys.	30	52	18	177
	501 tys. i więcej mieszk.	37	46	17	142
Wykształcenie	Podstawowe	19	59	22	245
	Zasadnicze zawodowe	25	58	17	246
	Średnie	29	57	14	362
	Wyższe	46	35	19	194
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	44	37	19	94
	Średni personel, technicy	47	47	5	46
	Pracownicy adm.-biurowi	33	52	15	62
	Pracownicy usług	20	62	18	62
	Robotnicy wykwalifikowani	24	65	11	123
	Robotnicy niewykwalifik.	30	51	19	54
	Rolnicy	18	64	18	56
	Pracujący na własny rach.	34	61	5	44
Bierni zawodowo	Renciści	26	52	22	83
	Emeryci	30	45	25	228
	Uczniowie i studenci	24	59	17	81
	Bezrobotni	28	59	13	63
	Gospodynie domowe i inni	17	66	17	51
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	35	49	16	128
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	31	55	14	90
	sekt. pryw. poza rolnict.	31	58	12	252
	prywatnym gosp. rolnym	20	62	18	55
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	19	65	16	168
	501-750	20	64	16	139
	751-1000	25	56	18	135
	1001-1500	31	53	16	146
	Powyżej 1500 zł	50	34	16	185
Ocena własnych war. mater.	Złe	12	69	19	177
	Średnie	23	58	19	466
	Dobre	43	42	15	404
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	24	58	18	52
	Raz w tygodniu	27	56	17	482
	1-2 razy w miesiącu	28	52	19	164
	Kilka razy w roku	34	50	15	227
	W ogóle nie uczestniczy	30	50	19	122
Poglądy polityczne	Lewica	34	55	12	146
	Centrum	26	57	17	346
	Prawica	38	47	15	340
	Trudno powiedzieć	16	58	26	215

Tabela 2

		Jak Pan(i) ogólnie ocenia obecną sytuację polityczną w Polsce? Czy jest ona:				Liczba osób
		dobra	ani dobra, ani zła	zła	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	%	
Ogółem		13	37	45	5	1051
Płeć	Mężczyźni	15	35	46	4	498
	Kobiety	10	38	44	7	553
Wiek	18-24 lata	9	41	47	4	139
	25-34	13	39	44	4	206
	35-44	7	40	50	3	173
	45-54	14	37	46	3	146
	55-64	16	33	43	7	192
	65 lat i więcej	15	32	42	11	195
Miejsce zamieszkania	Wieś	9	39	43	8	393
	Miasto do 20 tys.	10	29	56	4	138
	20-100 tys.	12	41	44	3	200
	101-500 tys.	18	35	41	5	177
	501 tys. i więcej mieszk.	17	34	46	2	142
Wykształcenie	Podstawowe	8	36	46	10	246
	Zasadnicze zawodowe	12	36	47	5	247
	Średnie	13	37	46	4	363
	Wyższe	20	39	39	3	195
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	19	44	36	1	94
	Średni personel, technicy	22	38	40		46
	Pracownicy adm.-biurowi	14	39	38	9	63
	Pracownicy usług	5	35	58	2	62
	Robotnicy wykwalifikowani	10	38	49	2	123
	Robotnicy niewykwalifik.	16	33	45	6	54
	Rolnicy	4	36	54	5	58
	Pracujący na własny rach.	3	35	57	5	44
Bierni zawodowo	Renciści	8	35	46	10	83
	Emeryci	16	34	40	9	229
	Uczniowie i studenci	10	46	43	2	81
	Bezrobotni	11	30	53	6	63
	Gospodynie domowe i inni	14	34	46	6	51
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	15	35	47	2	128
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	11	42	44	2	90
	sekt. pryw. poza rolnict.	10	38	47	5	252
	prywatnym gosp. rolnym	5	35	55	5	56
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	7	36	49	7	168
	501-750	6	41	47	5	139
	751-1000	11	36	48	5	137
	1001-1500	17	32	45	5	147
	Powyżej 1500 zł	23	39	35	3	185
Ocena własnych war. mater.	Złe	5	32	58	5	179
	Średnie	8	39	47	7	468
	Dobre	21	37	38	5	404
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	5	35	43	17	54
	Raz w tygodniu	13	36	45	6	483
	1-2 razy w miesiącu	12	35	47	6	164
	Kilka razy w roku	13	45	39	3	228
	W ogóle nie uczestniczy	12	29	54	5	122
Poglądy polityczne	Lewica	12	45	42	1	147
	Centrum	10	38	47	5	347
	Prawica	19	34	44	3	341
	Trudno powiedzieć	7	34	46	14	216

Tabela 3

		Jak Pan(i) ogólnie ocenia obecną sytuację gospodarczą w Polsce? Czy jest ona:				Liczba osób
		dobra	ani dobra, ani zła	zła	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	%	
Ogółem		20	40	35	5	1050
Płeć	Mężczyźni	25	38	34	2	498
	Kobiety	15	42	37	7	553
Wiek	18-24 lata	21	50	25	4	139
	25-34	22	43	34	1	206
	35-44	18	46	34	2	173
	45-54	21	33	44	2	146
	55-64	19	37	38	6	192
	65 lat i więcej	18	33	38	11	195
Miejsce zamieszkania	Wieś	14	43	36	7	393
	Miasto do 20 tys.	20	37	39	4	138
	20-100 tys.	19	40	38	3	199
	101-500 tys.	26	39	33	3	177
	501 tys. i więcej mieszk.	29	38	31	2	142
Wykształcenie	Podstawowe	13	40	38	9	246
	Zasadnicze zawodowe	15	39	42	4	246
	Średnie	22	40	35	3	363
	Wyższe	32	41	24	3	195
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	38	35	25	3	94
	Średni personel, technicy	29	49	22		46
	Pracownicy adm.-biurowi	23	38	34	5	63
	Pracownicy usług	10	41	49		62
	Robotnicy wykwalifikowani	19	44	36	2	123
	Robotnicy niewykwalifik.	31	42	25	2	54
	Rolnicy	10	43	42	6	57
	Pracujący na własny rach.	25	42	33		44
Bierni zawodowo	Renciści	12	40	38	10	83
	Emeryci	18	33	39	10	229
	Uczniowie i studenci	24	52	24		81
	Bezrobotni	17	36	44	4	63
	Gospodynie domowe i inni	6	48	43	4	51
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	23	43	31	3	128
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	24	40	34	1	90
	sekt. prywat. poza rolnict.	24	41	34	2	252
	prywatnym gosp. rolnym	13	39	40	7	56
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	12	36	44	8	168
	501-750	14	40	43	3	139
	751-1000	18	48	30	4	136
	1001-1500	19	47	30	5	147
	Powyżej 1500 zł	37	35	26	2	185
Ocena własnych war. mater.	Złe	8	28	58	6	178
	Średnie	13	44	37	6	468
	Dobre	33	41	24	2	404
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	4	46	40	10	53
	Raz w tygodniu	18	39	38	5	483
	1-2 razy w miesiącu	18	38	37	7	164
	Kilka razy w roku	25	46	28	1	228
	W ogóle nie uczestniczy	27	35	36	2	122
Poglądy polityczne	Lewica	23	30	46	1	147
	Centrum	18	43	35	4	346
	Prawica	26	41	30	3	341
	Trudno powiedzieć	11	41	38	11	216

Tabela 4

		Jak Pan(i) ogólnie ocenia obecną sytuację w Pana(i) zakładzie pracy? Czy jest ona:				Liczba osób
		dobra	ani dobra, ani zła	zła	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	%	
Ogółem		54	28	16	2	527
Płeć	Mężczyźni	52	30	16	2	285
	Kobiety	57	26	16	2	242
Wiek	18-24 lata	71	22	5	3	56
	25-34	63	27	11		168
	35-44	47	34	16	3	137
	45-54	46	30	23	2	97
	55-64	42	26	28	4	61
	65 lat i więcej	67		33		7
Miejsce zamieszkania	Wieś	47	33	18	2	198
	Miasto do 20 tys.	55	26	18	1	72
	20-100 tys.	58	21	17	4	92
	101-500 tys.	64	24	11	1	83
	501 tys. i więcej mieszk.	56	31	13		82
Wykształcenie	Podstawowe	40	34	21	5	58
	Zasadnicze zawodowe	42	33	22	3	121
	Średnie	57	27	15	1	208
	Wyższe	67	23	9	2	139
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	69	21	8	1	89
	Średni personel, technicy	46	33	20		44
	Pracownicy adm.-biurowi	66	28	6		57
	Pracownicy usług	58	26	16		60
	Robotnicy wykwalifikowani	50	32	16	3	116
	Robotnicy niewykwalifik.	59	26	10	6	48
	Rolnicy	14	44	42	1	48
Pracujący na własny rach.	66	22	11		43	
Bierni zawodowo	Renciści	57			43	2
	Emeryci	38	9	41	12	8
	Uczniowie i studenci	63	20	17		10
	Bezrobotni			49	51	1
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	56	26	17	1	128
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	67	19	12	2	90
	sekt. prywat. poza rolnict.	57	30	12	1	252
	prywatnym gosp. rolnym	17	38	39	7	56
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	41	36	21	3	79
	501-750	55	29	16		71
	751-1000	72	18	10		60
	1001-1500	54	24	19	3	66
	Powyżej 1500 zł	64	27	9		114
Ocena własnych war. mater.	Złe	35	25	36	4	64
	Średnie	37	43	19	2	224
	Dobre	75	15	8	2	239
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	34	28	38		12
	Raz w tygodniu	52	30	16	2	232
	1-2 razy w miesiącu	55	28	16	1	90
	Kilka razy w roku	59	25	13	3	135
	W ogóle nie uczestniczy	55	26	17	2	57
Poglądy polityczne	Lewica	54	21	23	2	79
	Centrum	54	28	16	2	194
	Prawica	58	28	12	1	165
	Trudno powiedzieć	47	34	16	4	88

Tabela 5

		Czy obecnie Panu(i) i Pana(i) rodzinie żyje się:			Liczba osób
		dobrze	ani dobrze, ani źle	źle	
		%	%	%	
Ogółem		45	41	14	1051
Płeć	Mężczyźni	45	40	14	498
	Kobiety	45	41	14	553
Wiek	18-24 lata	65	29	6	139
	25-34	65	27	8	206
	35-44	38	48	13	173
	45-54	40	39	20	146
	55-64	28	55	17	192
	65 lat i więcej	36	43	20	195
Miejsce zamieszkania	Wieś	42	46	12	393
	Miasto do 20 tys.	45	38	17	138
	20-100 tys.	42	39	17	200
	101-500 tys.	51	35	14	177
	501 tys. i więcej mieszk.	51	36	13	142
Wykształcenie	Podstawowe	29	46	24	246
	Zasadnicze zawodowe	33	50	16	247
	Średnie	49	40	11	363
	Wyższe	72	24	4	195
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	75	22	3	94
	Średni personel, technicy	62	34	4	46
	Pracownicy adm.-biurowi	54	36	11	63
	Pracownicy usług	45	45	10	62
	Robotnicy wykwalifikowani	45	45	9	123
	Robotnicy niewykwalifik.	34	43	23	54
	Rolnicy	29	54	17	58
	Pracujący na własny rach.	70	26	4	44
Bierni zawodowo	Renciści	26	47	27	83
	Emeryci	34	49	17	229
	Uczniowie i studenci	65	29	5	81
	Bezrobotni	26	36	36	63
	Gospodynie domowe i inni	42	40	18	51
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	59	35	6	128
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	53	35	12	90
	sekt. pryw. poza rolnict.	56	36	8	252
	prywatnym gosp. rolnym	28	61	11	56
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	23	54	23	168
	501-750	35	45	20	139
	751-1000	38	45	16	137
	1001-1500	49	38	13	147
	Powyżej 1500 zł	72	25	3	185
Ocena własnych war. mater.	Złe	5	37	58	179
	Średnie	24	66	9	468
	Dobre	87	12	1	404
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	46	30	23	54
	Raz w tygodniu	42	46	12	483
	1-2 razy w miesiącu	42	44	14	164
	Kilka razy w roku	54	33	12	228
	W ogóle nie uczestniczy	44	34	22	122
Poglądy polityczne	Lewica	47	38	15	147
	Centrum	48	40	12	347
	Prawica	50	40	10	341
	Trudno powiedzieć	31	45	22	216

Tabela 6

		Jak Pan(i) sądzi, czy w ciągu najbliższego roku sytuacja w Polsce poprawi się, pogorszy czy też się nie zmieni?				Liczba osób
		Poprawi się	Nie zmieni się	Pogorszy się	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	%	
Ogółem		15	47	29	9	1051
Płeć	Mężczyźni	16	46	30	8	498
	Kobiety	15	48	28	9	553
Wiek	18-24 lata	22	46	27	5	139
	25-34	15	54	25	6	206
	35-44	12	53	30	5	173
	45-54	15	44	35	6	146
	55-64	16	43	32	9	192
	65 lat i więcej	13	42	26	18	195
Miejsce zamieszkania	Wieś	12	44	32	12	393
	Miasto do 20 tys.	15	54	23	8	138
	20-100 tys.	19	44	29	7	200
	101-500 tys.	17	49	29	5	177
	501 tys. i więcej mieszk.	17	51	26	6	142
Wykształcenie	Podstawowe	14	42	28	16	246
	Zasadnicze zawodowe	13	50	30	8	247
	Średnie	15	46	33	6	363
	Wyższe	19	53	23	6	195
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	17	58	23	2	94
	Średni personel, technicy	19	51	27	4	46
	Pracownicy adm.-biurowi	23	30	38	9	63
	Pracownicy usług	18	45	29	8	62
	Robotnicy wykwalifikowani	7	46	40	8	123
	Robotnicy niewykwalifik.	16	56	20	8	54
	Rolnicy	5	49	33	13	58
	Pracujący na własny rach.	10	63	27		44
Bierni zawodowo	Renciści	19	45	24	12	83
	Emeryci	15	42	25	18	229
	Uczniowie i studenci	24	46	28	3	81
	Bezrobotni	22	40	37	2	63
	Gospodynie domowe i inni	5	64	29	2	51
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	18	43	34	5	128
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	16	43	34	7	90
	sekt. pryw. poza rolnict.	14	53	27	6	252
	prywatnym gosp. rolnym	9	51	28	12	56
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	10	43	40	7	168
	501-750	12	44	34	10	139
	751-1000	13	46	30	12	137
	1001-1500	16	51	27	5	147
	Powyżej 1500 zł	20	55	21	5	185
Ocena własnych war. mater.	Złe	6	38	44	12	179
	Średnie	12	49	30	10	468
	Dobre	23	50	22	5	404
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	14	47	20	19	54
	Raz w tygodniu	14	45	30	10	483
	1-2 razy w miesiącu	12	49	31	8	164
	Kilka razy w roku	21	47	26	5	228
	W ogóle nie uczestniczy	12	52	31	5	122
Poglądy polityczne	Lewica	14	46	35	4	147
	Centrum	16	52	26	6	347
	Prawica	19	46	25	10	341
	Trudno powiedzieć	9	41	36	14	216

Tabela 7

		Czy liczy się Pan(i) z możliwością utraty obecnej pracy (zwolnienia, bankructwa, upadku, likwidacji zakładu, gospodarstwa itp.)?			Liczba osób
		Tak	Nie	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	
Ogółem		33	62	5	525
Płeć	Mężczyźni	34	64	3	283
	Kobiety	33	60	8	242
Wiek	18-24 lata	35	61	5	55
	25-34	35	61	4	168
	35-44	37	58	5	137
	45-54	24	70	7	97
	55-64	37	57	6	60
	65 lat i więcej	12	88		7
Miejsce zamieszkania	Wieś	31	62	6	198
	Miasto do 20 tys.	36	59	5	72
	20-100 tys.	30	63	7	91
	101-500 tys.	40	59	1	82
	501 tys. i więcej mieszk.	32	65	4	82
Wykształcenie	Podstawowe	46	46	8	58
	Zasadnicze zawodowe	32	60	7	120
	Średnie	36	60	4	207
	Wyższe	24	73	3	139
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	23	75	2	89
	Średni personel, technicy	25	75		44
	Pracownicy adm.-biurowi	34	62	4	57
	Pracownicy usług	48	50	2	59
	Robotnicy wykwalifikowani	36	55	9	116
	Robotnicy niewykwalifik.	62	27	11	48
	Rolnicy	10	86	4	48
	Pracujący na własny rach.	31	68	1	43
Bierni zawodowo	Renciści	57	43		2
	Emeryci	20	68	12	8
	Uczniowie i studenci	33	58	9	10
	Bezrobotni		49	51	1
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	26	72	2	128
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	33	59	8	89
	sekt. pryw. poza rolnict.	43	53	5	252
	prywatnym gosp. rolnym	8	84	8	56
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	42	55	4	79
	501-750	42	53	5	71
	751-1000	34	61	5	60
	1001-1500	37	61	2	66
	Powyżej 1500 zł	22	78	1	114
Ocena własnych war. mater.	Złe	48	40	12	63
	Średnie	39	56	5	224
	Dobre	24	73	3	238
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	29	71		11
	Raz w tygodniu	29	66	5	232
	1-2 razy w miesiącu	38	59	4	90
	Kilka razy w roku	32	61	7	134
	W ogóle nie uczestniczy	48	52		57
Poglądy polityczne	Lewica	29	70	1	79
	Centrum	36	60	5	193
	Prawica	29	69	3	165
	Trudno powiedzieć	40	47	12	88